

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Juanita Etxaniz Muguruza

*Markina-
Xemein,
Bizkaia
(1923-2016)*

Aurkibidea

Biografia

Barinagako Ziarreta baserrian jaio zen 1923. urtean. Gurasoak ere auzo berekoak zituen. Gerra Zibileko frontea etxe ondoan izan zuten eta San Andres batailoiko gudariak eurenean egon ziren. 9 urterekin eskola utzi eta baserriko beharrei ekin zien. 18 urterekin jaten mizkina zela-eta, amak Eibarko Arraten bizi zen izekoarenera bidali zuen, baina han ere beharra zen nagusi. Ezkondu ostean Iturrietara joan zen bizitzera. [Feli Pagaegi](#) lagunak lagunduta egin zuen berriketaldia. Jaiak eta erromeriak, erremedio naturalak, nobio kontuak, erlijioaren garrantzia, baserriko bizimodua... izan zituzten berbagai. Ahaztuen Oroimena taldekoek ere egin zioten elkarrizketa, gerrako kontuak jasotzeko ([ikus](#)
[euren webgunean](#)).

Zintak

MAR-033

- **Proiektua:** Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-07-02
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxazarra, Ainhoa

MAR-034

- **Proiektua:** Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-07-02
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

MAR-083

- **Proiektua:** Ahaztuen Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bereziartua, Aitor - Ibarzabal, Patxi - Unamuno, Alberto
- **Data:** 2013-01-01

- **Iraupena:** 75 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Eskolan gaitzizena zuten umeek

- **Erref:** MAR-033/006
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:06:16. **Bukatu:** 00:06:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:

Eskolan denek edukitzen zuten gaitzizena. Juanitari, esaterako, "Gorrizimela" esaten zioten.

2. Neskame Arratera, izekoren baserrira

- **Erref:** MAR-033/008
- **Iraupena:** 0:03:51. **Hasi:** 00:08:07. **Bukatu:** 00:11:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Juanita neskame joan zen izekorenagana hamazortzi urte zituela, Arrate ingurura. Oso mizkina izan zen jateko eta neskame joanda jaten ikasiko zuelakoan bidali zuten. Bertan, esnetan joan behar izaten zuen Eibarrera astoarekin. Juanitak dirua eskatu zion izekori behar egitearen truke, baina hark ez zuen ordaindu nahi izan eta etxera itzuli behar izan zuen.

3. Gerra sasoian San Andres batailoikoak etxean

- **Erref:** MAR-033/010
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:12:21. **Bukatu:** 00:13:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra sasoian, frontea etxe ondoan eduki zuten Juanitaren familiakoek. San Andres batailoikoek euren etxean egiten zuten lo eta haiek babesten zituzten CNTkoak txahalen eske etortzen zirenenean.

4. Tiroketa gogorra San Esteban Egunean

- **Erref:** MAR-033/011
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:13:25. **Bukatu:** 00:15:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

San Esteban eguna egun berezia zen lehen, eta, horregatik, garbantzuz lapikoa jaten zuten. Gerra sasoian, San Esteban egunean tiroketa gogorra egon ei zen.

5. Tratu ona soldaduekin

- **Erref:** MAR-033/012
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:15:03. **Bukatu:** 00:16:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerraren eragina](#)

Laburpena:

Feliren etxean milizianoak eduki zituzten ganbaran. Jateko asko edukitzen zuten haiek eta Feli sarritan joaten zitzairen jatekoa eskatzen. Etxean eduki zituzten soldaduak euskaldunak ziren, on-onak.

6. Mandazainei eskatzen zizkieten zigarroak neska-mutilek

- **Erref:** MAR-033/013
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:16:35. **Bukatu:** 00:17:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerraren eragina](#)

Laburpena:

Mandazainek ('burreroek') astoa kendu zioten Juanitaren familiari frontera eramateko. Hala ere, tratu ona zeukaten eurekin. Neska-mutilek zigarroak eskatzen zizkieten eta horrela ikasi zuten eurek erretzen.

7. Leihoetan koltxoiak jartzen zituzten baletatik babesteko

- **Erref:** MAR-033/014
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:17:54. **Bukatu:** 00:19:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Borroka](#)

Laburpena:

Gerra sasoian ezin zuten solora ere irten, frontea hor bertan zuten eta. Zazpi hilabetean, koltxoi barik egiten zuten lo; koltxoiak leihoan jarri zituzten, balek ez dutelako artilea zeharkatzen. Abioiak ere asko sartzen ziren.

8. Milizianoen jatekoa

- **Erref:** MAR-033/015
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:19:58. **Bukatu:** 00:21:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Bizioak

Laburpena:

Milizianoek ondo jaten zuten: bildotsak labean erreta, arroza, garbantzuak eta dilistak. Dirua ematen zieten etxekoei jatekoen truke.

9. Errazionamendua eta estraperloa

- **Erref:** MAR-033/016
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:21:14. **Bukatu:** 00:23:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamenduan ogi-kuskur bat ematen zieten. Olio ere ematen zieten hilabete guztirako, baina oso gutxi izaten zen. Horregatik, ezkutuan ekarri behar izaten zituzten beste jenero batzuk, estraperloan.

10. Lehengoek ez zuten biziorik

- **Erref:** MAR-033/017
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:23:03. **Bukatu:** 00:25:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Etxean zegoena jaten zuten, ez zegoen gehiago eta. Hala ere, ez zeukaten biziorik, dena zegoen gozo. Gurasoek zeukaten apurra umeei ematen zieten, asko pasatutakoak izan dira euren gurasoak.

11. Gerra sasoian ezkutuan errotara

- **Erref:** MAR-033/018
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:25:05. **Bukatu:** 00:28:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Omara (Kortezubira) ere joan izan dira irinetan gerra sasoian, karburoa eskuan. Bidean guardia zibilek harrapatuz gero, dena kentzen zieten edo isuna jarri. Bestela, herrian bertan eduki dituzte errotak.

12. Alde handia kaletarren eta baserritarren artean

- **Erref:** MAR-033/019

- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:28:03. **Bukatu:** 00:30:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Lehen aldea nabaritzen zen kaletarren eta baserritarren artean. Baserritarrak atzetik ibiltzen ziren beti, pobregoak zirelakoan. Janzkeran bertan ikusten zen aldea eta baita hizkuntzan ere; kaletarrek erdaraz eta baserritarrek euskaraz.

13. Ezkodun eta gero maistrarekin erdaraz ikasi

- **Erref:** MAR-033/020
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:30:25. **Bukatu:** 00:31:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Ezkodu eta gero, maistra bat hartu zuen etxean Juanitak eta harekin ikasi zuen berak erdaraz hitz egiten.

14. Eleizako kontuek garrantzi handia zeukaten

- **Erref:** MAR-033/021
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:31:46. **Bukatu:** 00:34:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Eskolari ez zitzaion garrantzirik ematen lehen, baina dotrinari asko. Hijas de Mar&iacut;ara ere falta barik joaten ziren. Lehenengo jaunartzea egiteko, esaterako, kartilla txikia eta handia ikasi behar izaten zuten.</p>

15. Errespetu handia gurasoei, eliz-gizonei

- **Erref:** MAR-033/022
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:34:04. **Bukatu:** 00:36:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Lehen errespetu handia zieten gurasoei eta baita abadeei ere. Abadeak edo fraideak bidetik pasatuz gero, herritarrek jaiki eta txapela altxatzen zuten.

16. Berorika eta hiketa

- **Erref:** MAR-033/023
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:36:04. **Bukatu:** 00:37:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Berori esaten zieten eliz-gizonei eta baita medikuari edo albaitariari ere. Lagunen artean, ostera, hiketan egiten zuten.

17. Errespetu handia etxeko nagusiei

- **Erref:** MAR-033/024
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:37:30. **Bukatu:** 00:39:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Lehen plater batetik jaten zuten denek. Inoiz aitaren alderdira pasatuz gero, honek eskuan jotzen zituen. Orduan begirakune batekin ere dena ulertzen zuten. Aita-amamak lehenengoak izaten ziren beheko suaren ondoan jartzen.

18. Lotsa etxekoei ezkonduko zirela esateko

- **Erref:** MAR-033/026
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:40:54. **Bukatu:** 00:41:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Juanita sei urtean ibili zen mutilarekin. Hala ere, etxekoei ezkondu behar zirela esan behar zietenean lotsatu egiten ziren.

19. Bikoteak domeketan elkartu

- **Erref:** MAR-033/027
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:41:59. **Bukatu:** 00:43:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Lehenengo bikoteak domeketan elkartzen ziren dantzaz egiteko. Elkarri musuak ematen zizkieten, baina ezkutuan.

20. Neskak ez ziren tabernara joaten

- **Erref:** MAR-033/028
- **Iraupena:** 0:03:57. **Hasi:** 00:43:47. **Bukatu:** 00:47:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Oso txarto ikusten zuten neskak tabernetara sartzea. Ondarroar batekin taberna batera sartu zirenekoa kontatzen dute pasarte honetan.</p>

21. Domeka erromeria eta nobioa ikusteko eguna

- **Erref:** MAR-033/029
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:47:44. **Bukatu:** 00:48:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Domeketan abarketak atera eta erromeriara joaten ziren. Pozarren joaten ziren egun horretan, nobioa ikusiko zutela eta.

22. Maiorazkoarekin ezkondu nahi zuten

- **Erref:** MAR-033/030
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:48:39. **Bukatu:** 00:49:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Askotan etxera ezkontzen ziren bikoteak. Maiorazkoa zaharrena izaten zen eta harekin ezkondu nahi izaten zuten.

23. Tabernara joaten zen andreak fama txarra

- **Erref:** MAR-033/031
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:49:20. **Bukatu:** 00:50:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

<p>Tabernara joaten zen andreak fama txarra hartzen zuen. Normalean, neskatilak kuadrillan ibiltzen ziren hortik zehar.</p>

24. Erromerietan dantza egin ostean etxera lagundu

- **Erref:** MAR-033/032
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:50:01. **Bukatu:** 00:51:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Erromerietara urrun ere joan izan dira, Lekeitiora eta Oletara esaterako. Oinez joaten ziren beti. Erromerian dantzan egin ostean, mutilek etxera laguntzerik nahi zuten galdetzen zieten neskei. Baina neskak ez ziren baietz esatera ausartzen.

25. Dantza soltea eta lotua

- **Erref:** MAR-033/033
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:51:55. **Bukatu:** 00:53:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Mutil gutxi ibiltzen zen soltean dantzan, batez ere lotuta egiten zuten. Baserrian bertan ere askotan egiten zuten dantzan, batek panderoa eta besteak musugitarra ateratzen zuen eta. Horrela ikasi zuen Juanitak soltean dantzan egiten.

26. Mutilak dantza eskatzen hurbildu

- **Erref:** MAR-033/034
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:53:13. **Bukatu:** 00:55:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Neskak kuadrillan egoten ziren dantzan eta mutilak bazterretik hurbiltzen zitzaizkien dantza eskatzera. Gustatu ezean, ezetz esaten zieten. Gurasoak ziren alabak maiorazkoarekin ezkontzea nahi izaten zutenak, ez alabak eurak.</p>

27. Baserritarrak kaletarrak baino gutxiago

- **Erref:** MAR-033/035
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:55:01. **Bukatu:** 00:56:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Pilotariek ez zuten neska baserritarrekin egon nahi izaten, kaletarrekin ibiltzen ziren. Gauza guztietan nabaritzen zen nor zen baserritarra eta nor kaletarra.

28. Santa Eufemiara eta San Kristobalen inguruko herrietakoekin dantzan

- **Erref:** MAR-033/036
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:56:49. **Bukatu:** 00:58:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

Santa Eufemiara eta San Kristobalera urtero joaten ziren, inguruko herrietatik ere jendetza hurbiltzen ziren bertara. Asko gustatzen zitzairen inguruko herrietakoekin dantzan egitea, nobedadea.

29. Santa Eufemian jai handia

- **Erref:** MAR-033/037
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:58:23. **Bukatu:** 00:59:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak

Laburpena:

Jende asko batzen zen Santa Eufemiako jaietan eta dantza-korro itzelak egiten zituzten. Zapata kaxa batean eramaten zuten bazkaria.

30. Basoko erromerietarako abarketak edo abarkak

- **Erref:** MAR-033/038
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:59:05. **Bukatu:** 01:00:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Abarketak janzten zituzten basoko erromerietarako, eta euria egonez gero gomazko abarkak. Markinara joateko, ostera, zapatak janzten zituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-06-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com